

מרכז אדמונד דה רוטשילד

פתיחה : 15. 2. 23 ; נעילה : 9. 4. 23

אוצרת : רעות ברנע ; אוצרת משנה : יעל יעקבס

משתתפים. ות : אופיר קרין (מיטלפונקט), אורי שיפריין ענבי, אורן רוזנסל, הגר ליברזון, מישל בוגינסקי, נועם שתרוג, ניר ג'ורג'יו לויין, רבאב אבו סעדה, תום מאור

המרחב העירוני הוא עבורנו מקלט. לא מקלט ליטרלי, אלא בעיקר קונספטואלי. יותר מהבניינים, הכבישים ואמצעי המיגון, מה שמשאיר אותנו בעיר (כזו או אחרת) הוא המרקם האנושי, הרוח, האקו־סיסטם.

שמה של התערוכה, "עיר מקלט", נקבע כבר לפני קרוב לשנה. עוד לפני שמישהו חשב שמקלט יהפוך, שוב, לעניין כל כך מהותי בקיום שלנו. הרעיון עלה עם תחילת תקופת המחאה בחורף שעבר, תקופה שגרמה לרבים ולרבות מאיתנו להסתכלות מחודשת על צורת החיים שהעיר מאפשרת לנו, ולהבין שזה בכלל לא עניין מובן מאליה.

מאז קרו כמה (הרבה) דברים, אבל העיר נשארה מקלט. מהעיר הספציפית, תל אביב־יפו, היא הפכה לעיר קונספטואלית, כזו שבדרכים שונות ומגוונות עוטפת את אלה שחיים בה, מגנה עליהם מפני העולם שבחוץ. בתנ"ך, נחשבה "עיר מקלט" למקום שבו יכולים להסתתר כאלה שרצחו בשגגה. בסוף שנות ה־80 של המאה העשרים קיבל המונח רובד חדש של משמעות הודות לשיר מאלבומו הראשון של אהוד בנאי, "אהוד בנאי והפליטים" (1987).

לא ניתמם ונגיד שהעיר היא רק מקלט, רק עוטפת, רק מגנה. העיר לא פעם גם מקשה, וגם במקרה הזה הדרכים הן שונות ומגוונות. לכל האמנים והאמניות שמציגים. ות בתערוכה יש מערכת יחסים עם עיר. עם חיים במרחב אורבני לעומת מרחב כפרי של מושב או קיבוץ; עם חיים במרחב אורבני מסוים לעומת מרחב אורבני אחר; או עם חיים באותו המרחב האורבני לאורך כל חייהם. ן.

המרחב הזה הוא עבורנו מקלט. הוא יוצר מרקם של חיים עירוניים עכשוויים שכל אחד או אחת מאיתנו מוצאים בו את המקום שלהם. זה אותו המרקם שהצמיח את המחאה למען המשך חיים דמוקרטיים וליברליים. אותו המרקם שעוטף אותנו בבועת מגן - כזו שנחשבה במשך דורות ארוכים לגנאי - אבל עם הזמן הבנו שהיא בעצם הנכס המשמעותי שבו אנחנו מחזיקים, גם אם אין לנו אחד פיזי (והנדל"ן? הוא בליבנו).

מרכז אדמונד דה רוטשילד הוא אחד מחללי התצוגה היחידים שנמצאים על ציר מרכזי במרחב האורבני. כזה שמאות אנשים חולפים על פניו מדי יום, באופן בלתי-אמצעי. גם במקרה הזה, מדובר בנכס. החזית היפהפה של המרכז היא כזו שבולטת במארג העירוני, מהווה מוקד משיכה לעוברים והשבים, כזה שיבקשו להיכנס לתוכו ולמצוא להם בו את עיר המקלט שלהם.

אופיר קרין (מיטלפונקט), Citopia, משחק דיגיטלי; קלפי נייר

Citopia הוא משחק אסטרטגיה בעל פורמטים משולבים בנושאים אקולוגיים ועירוניים. "הצילו את העיר בשלושים דקות!" מורה המשחק על השחקנים, שמתבקשים להחזיר את האיזון לעולם באמצעות החלטות סביבתיות. הם מקבלים עיר הרוסה וצריכים להציל אותה תוך שיתוף פעולה. המשחק, שמציף נושאים אקולוגיים ועירוניים באופן אינטראקטיבי, מתייחס לאיזון לא רק במובן הפיזי, אלא גם בזה הרוחני: איזון בין אזור מיוער לאזור עירוני הוא משל לאיזונים שאנו זקוקים להם בחברה שלנו.

השפה העיצובית שואבת השראה מהסמליות של האלכימיה, המחזקת את החיבור לאלמנטים הטבעיים, שצריך לאזן כדי להתקיים. במקור נוצר המשחק במסגרת פרויקט גמר במחלקה לתקשורת חזותית במכון טכנולוגי חולון (מנחה: גולן גפני), אבל עם הזמן ומהלך האירועים נטמעו בו משמעויות נוספות. מה שהיה לפני המלחמה הוא לא בהכרח האיזון הדרוש לנו, בחברה הישראלית, אחריה. דרוש משחק המשך.

אופיר קרין (מיטלפונקט)

נולדה בעמק יזרעאל (1994), חיה ועובדת בתל אביב.

בוגרת המחלקה לעיצוב תקשורת חזותית במכון טכנולוגי חולון.

אינסטגרם: @ofir.mittelpunkt

אורי שיפריין ענבי, כדורים (בתרגום לאנגלית: Spheres), טכניקה מעורבת

על חזית מרכז אדמונד דה רוטשילד ניצבת ערימה של כדורי פלסטיק צבעוניים. אלה הם כדורים שאנחנו מזהים מבריכות כדורים – פרקטיקה מקובלת במתחמי משחק לילדים ופעוטות. תחושת ההימצאות בתוך בריכת כדורים היא כזו שמוטמעת בזיכרון הפיזי של כולנו – בלתי יציבה אבל בטוחה, שמלווה בביטחון המלא שבמקום אפשר לשהות, לשחק ולקפוץ מבלי להיפגע, מבלי שנשקפת סכנת טביעה.

את הכדורים עורם האמן בערימה שמייצגת רגע קפוא אחד, של לפני או של אחרי פעולה – כזה שיכול לייצג בנייה מחד והריסה מאידך. הערימה מהדהדת את ערימות חומרי הבניין, מראה שמוכר לכולנו מהחיים במארג העירוני, רק בחומר מפתיע – צבעוני, חופשי, מחבק ומנחם. הכדורים, שנוכחותם בזמן ובמקום הזה מצביעה על פעולה של ריקון, נושאים איתם מטען. בהיותם אלמנטים שאותם אנחנו יכולים לפגוש גם בשדה הקרב - הקונקרטי וגם זה הפסיכולוגי – הם מזכירים לנו את העובדה שכל רגע שמח יכול להיות במקביל גם עצוב, אבל גם להפך.

אורי שיפריין ענבי

נולד במכבים, 1991, חי ועובד בתל אביב.

בוגר המחלקה לעיצוב תעשייתי בשנקר.

אינסטגרם: @ori_shif

אורן רוזנסל, שגרה חירום שגרה, אקריליק על עץ; טכניקה מעורבת

איך חיים בבית משותף בזמן שגרה? ואיך חיים בו בזמן חירום? החיים בעיר הם חיים שנעשים בשכנות צמודה מאוד. אנשים על גבי א.נשים נדחסים אל תוך חלל אחד, כשכל אחד מהם זוכה לטריטוריית מחיה ספיציפית ומוגדרת, שבדרך כלל לא תלויה באינטראקציה עם הטריטוריות השכנות.

בזמן שגרה, מקומות החיכוך בבניין המגורים הם בעיקר בחדר המדרגות; אבל גם בו אין לנו כל מחויבות לנהל אינטראקציה. בזמן מלחמה, המצב הוא קצת אחר. אנחנו מרגישים מחויבות להיות קומוניקטיביים יותר, לעקוב אחרי מי לובש מה ומי מדבר עם מי. ואז,

כאילו לא קרה כלום, חוזרים לשגרה. החתולים חוזרים לפחי הזבל ואנחנו חוזרים להתבודד בטריטוריות האיטיות שלנו.

העבודה עוסקת באינטראקציה בין שכנים ושכנות בבניין מגורים אורבני, אבל מזמינה גם את הצופים והצופות לייצר אינטראקציה בעצמם. לגעת, לטובב, לצלצל בפעמון; וכך לצאת לרגע מאותה טריטוריה אישית אל הטריטוריות האיטיות השכנות.

אורן רוזנטל

נולדה בקיבוץ מעוז חיים, 1996. חיה ועובדת ברמת גן.

בוגרת המחלקה לעיצוב תקשורת חזותית בשנקר.

חשבון אינסטגרם: oren.ro@

הגר ליברזון, קפלן: תיאטרון הדמוקרטיה, שרטוט בשילוב כלים דיגיטליים על נייר//בד; טכניקה מעורבת

המפה היא תיעוד של מרחב המחאה החדש שנוצר בישראל – ציר קפלן ונתיבי איילון החוצים אותו, והיא חלק מפרויקט מתמשך שיצרה האמנית בשלהי ימי המחאה. ברגע הנוכחי בזמן משמשת המפה כעדות, זיכרון של אירוע, שהופך להיות חלק מציר זמן משמעותי שאנחנו עדיין נמצאים בעיצומו.

מטרתה של המפה היא להבין את המרחב של הציר, שבמהותו אינו מרחב שמיועד למחאה אלא צומת בין עירונית; ולבדוק כיצד המחאה המציאה אותו מחדש – עד להפיכתו באופן רשמי ל"כיכר הדמוקרטיה". תקופת המחאה היתה רגע קיצוני בהיסטוריה של המדינה והעיר, ולוותה ברגע קיצוני עוד יותר שהגיע מיד אחריה. על גבי המיפוי של הרחוב כמרחב חברתי, קהילתי, אדריכלי ועירוני נוספת שכבה של טראומה וקרע, שבאים גם הם לידי ביטוי במרחב האורבני הקיים.

הגר ליברזון

נולדה בניו יורק, 1995. חיה ועובדת בתל אביב.

בוגרת המחלקה לארכיטקטורה בבצלאל.

חשבון אינסטגרם: @hagar_lieberson

מישל בוגינסקי, תא וידויים, טכניקה מעורבת; טקסטיל ועבודת סאונד (7 דקות)

מבנה ארעי שבנוי משטיחים אוריינטליסטיים, שזהותם מטושטשת כמו זהותה של האמנית עצמה. מהם יצרה מחסה, מקום מגוון, כזה שתוכל לקחת איתה ממקום למקום, כדי לנסות להבין את עצמה. לאן היא שייכת? והאם מה שלקחה הפך לשלה? האם המבנה באמת מעניק ביטחון או שמא הוא רק אשליה? האם העיר באמת מעניקה ביטחון או שמא גם היא רק אשליה?

בתוך אותו מבנה ארעי פועלת עבודת סאונד במהלך של כמו־מדיטציה. היא מסדרת את החשיבה, מבקשת לנשום ולקבל תפיסת עולם, ובמקביל גם למרוד ביקר לנו ביותר. בזרימה של תפילה יוצרת העבודה מארג של רגשות מנוגדים – כמו השטיח – שתי וערב של בחינת אותה המציאות, מעלה תהיות על המצב הקיומי בארץ ועל הכוח של מילים לייצר שינוי.

מישל בוגינסקי

נולדה בעכו, 1997. חיה ועובדת בחיפה. בוגרת המחלקה לצילום ברויצו חיפה.

חשבון אינסטגרם: @mishka.sergeevna

נועם שתרוג, אלף, בית, עבודת וידיאו, קיר מכוסה אדמה

על קיר שמכוסה כולו באדמה מוקרנים דימויים של עיר. בתים ובניינים, כמו שציירו אותם תלמידיה ותלמידותיה של האמנית, ילדים וילדות בכיתות ב', ג', ו' שלומדים בבית הספר השכונתי שפירא, בשכונת שפירא בתל אביב. הבתים והבניינים מספרים סיפור – כזה שנמצא בין מציאות לדמיון. חלקם מגיעים מתוך העולם האמיתי של הילדים, חלקם מתוך עולמות מדומיינים ופנטזיות.

כמו שהבתים מספרים סיפור, כך גם האדמה: האדמה היא בסיס יציב, כבד, בטוח. היא זו שנמצאת מתחת לבטון של בתי העיר, היא זו שבזכותה יש לנו מקום לחיות בו והיא גם זו שמהווה מקור לסכסוכים ארוכי שנים, שלעיתים גובים חיים. הבתים המוקרנים "באוויר", נוגעים לא נוגעים באדמה, כמו מחפשים להם מקום בטוח שלא בהכרח ימצאו.

בתקופה האחרונה קיבל מושג הבית משמעות חדשה. הבית הזמני וחוסר הוודאות שבדימויי הבתים של תלמידי בית הספר, שחלקם ילדים של מבקשי מקלט - הפכה לסיפור קולקטיבי של אנשים שאיבדו את בתיהם או יצאו מהם ועדיין לא יכולים לחזור.

נועם שתרוג

נולדה ביישוב לפיד, 1995. חיה ועובדת בתל אביב.

בוגרת המחלקה לאמנות בסמינר הקיבוצים.

חשבון אינסטגרם: @noam_sitruk

ניר ג'ורג' יו לוי, נמל לילי, סריגה במכונה תעשייתית; עבודת וידיאו

"נמל לילי – השתקפות המקלט הקווירי" מזמין לחוויה שבה אמנות ומציאות מתמזגות, שבה ההיסטוריה וקצב החיים המודרניים נפגשים. בלב המיצב שני דימויים טקסטייליים סרוגים כתואמים, מתוחים על מסגרת משולשת ומשקפים את העבר והווה. הדימוי הסרוג מציג פסל של גבר יווני ערום העומד לחופו של ים, מחזיק בידו מנורה, מסמל מגדלור בלילה חשוך. המנורה, שמוצבת בין הקנבס לצופה, מאירה ומפרקת את המחסומים בין האמנות לצופים בה. האור הוא ליטרלי, אבל מתפקד גם כמדריך מטאפורי, כמשואה שהובילה דרך הצללים החשוכים של הלילה הידוע לשמצה. דווקא בלילה, המשחרר אותנו מסדרי היומיום, מוצאים אנשים את מקומם.

במיצב מבקש לוי להביא את הלילה ואת כל האפשרויות שהוא מייצג לקדמת הבמה. הלילה הוא לא רק סמל לחופש, אלא גם מקום שבו ניתן להיות עצמך ללא חשש. מקום שבו אפשר לחוות את הקוויריות שבכל אחד מאיתנו, לא משנה איך אנחנו מגדירים את עצמנו.

ניר ג'ורג' יו לוי

נולד בברזיל (1994), חי ועובד בתל אביב.

בוגר המחלקה לעיצוב טקסטיל בשנקר.

אינסטגרם: @Nirgiolev

רבאב אבו סעדה, ניתוק אוריר, רדי מייד; תערוכת של ג'לטין, גליצרין ומים; הקרנת וידיאו (7 דקות)

בתוך מקלט סורי בצפון רמת הגולן מצאה האמנית צינור שרשורי – שמטרתו המקורית היא לסנן את האוריר עבור השוהים במקלט. בצינור היא משתמשת כנקודת המוצא של העבודה, ומעבדת אותו באמצעות חומר שהיא רוקחת בעצמה שמבוסס על גליצרין, ג'לטין ומים.

התוצאה היא מרקם שקוף ואטום גם יחד, שמשמש כמצע להקרנת סרטון תיעודי שצילמה בתוך אותו המקלט.

העבודה עוסקת ביחסים בין חיפוש לקבלה; בין חושך לאור; בין התת־קרקעי לפני האדמה. היא עוסקת ביחסים בין שמיים לאדמה וגם באלה שבין אדמה לאוויר; באלה שבין תחושת מחנק לאפשרות לנשימה. המיזוג של חומר בשכבות, זו על גבי זו, ממחיש את מאבק הריבוי וחוסר הזהויות של היצירה.

הצינור, שנוצר כדי לספק אוויר, מנותק מיעודו הראשוני וגם ממקומו הפיזי, ואז מורכב מחדש כדי לאפשר סוג אחר של נשימה – במרחב רחוק, עירוני, מנותק אבל מחובר, לוקח אותנו למסע לגילוי ארץ מוצאה של היצירה.

רבאב אבו סעדה

נולדה במועצה המקומית מסעדה ברמת הגולן, 2000. חיה ועובדת בין רמת הגולן לחיפה. בוגרת הפקולטה לאמנויות במדרשה, בית ברל.

חשבון אינסטגרם: @RababUsaadART

תום מאור, שבר // כלי, פיסול קרמי

דמויות קרמיות עשויות בניית יד, מצד אחד פיגורטיביות ומצד שני מופשטות; מצד אחד חמודות ומנגד מלחיצות; יוצרות איים־איים של התרחשות, כמו מוקדים של התגודדות אנושית בעיר. הן נמצאות בזירת התרחשות, שלא לגמרי ברור אם היא התרחשות משמחת או מצערת, אולי גם וגם.

הדמויות שבורות, ומודבקות מחדש. הן מתחילות מלטה, מהמקום הנמוך ביותר, בו הכל מרגיש תפל וחסר חשיבות. ואז צומחות מעלה - הידיים זזות, שוברות, מדביקות. מאחות את השברים. רק אז אפשר להסתכל קדימה. ללא תנועה אין תקווה, לכן אנחנו חייבים לנוע.

תום מאור

נולד בחיפה, 1992. חי ועובד בתל אביב. בוגר המחלקה לאמנות מדיה חדשה, מוסררה.

חשבון אינסטגרם: t_o_m_m_a_o_r@